

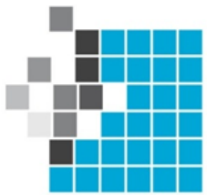

EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA

Analiza psychometryczna polskiej adaptacji skali Maslach Burnout Inventory - Educators Survey (MBI-ES)

Maciej Koniewski, Anna Hawrot
Instytut Badań Edukacyjnych
m.koniewski@ibe.edu.pl
a.hawrot@ibe.edu.pl

Bydgoszcz, 17-19 września 2015

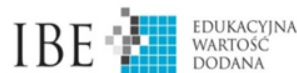

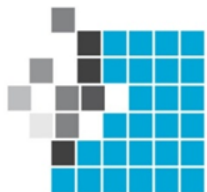
Trudna sytuacja badaczy chcących zastosować narzędzie do pomiaru wypalenia zawodowego

- Uznany wśród badaczy i najpopularniejszym na świecie narzędziem do pomiaru wypalenia zawodowego jest Maslach Burnout Inventory (MBI)
- Firma Mind Garden Inc., obecny właściciel praw do testu i dystrybutor polskiej wersji językowej, nie podaje informacji o autorach polskiej adaptacji, jej właściwościach psychometrycznych, ani badaniach, w których ją wykorzystano; Dane te nie są udostępniane nawet na prośbę klientów
- MBI był wykorzystywany w polskich badaniach, jednak także bez informacji o jego właściwościach psychometrycznych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Medycyna Pracy, 2005;56(6):439—444

Karolina Jabłkowska¹

Alina Borkowska^{1,2}

OCENA NASILENIA STRESU W PRACY

A CECHY ZESPOŁU WYPALENIA ZAWODOWEGO U M

Grażyna Dębska^{1, 2}, Grażyna Cepuch³

¹ Instytut Pielęgniarstwa Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu

² Instytut Zdrowia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu

³ Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, CM UJ w Krakowie

Wypalenie zawodowe u pielęgniarek pracujących
w warunkach podstawowej opieki zdrowotnej

A-BULIK^{*,7,8,9}, MARTYNA KAFLIK-PIERÓG^{*,9}

profilaktyki

ologii UŁ

hologii

Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Katarzyna Nowakowska¹, Karolina Jabłkowska-Górecka²,
Alina Borkowska¹

Style radzenia sobie ze stresem i zespół wypalenia zawodowego u studentów ratownictwa medycznego i ratowników medycznych

Coping styles and burning out syndrome in the emergency medicine students and emergency

me Medycyna Pracy, 2002; 53; 6; 495—499

Jacek Pyżalski

WYPALENIE ZAWODOWE A ZDROWIE I ZACHOWANIA ZDROWOTNE PEDAGOGÓW PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNYCH*

BURNOUT,

Krystyna Kowalczyk¹, Anna Zdańska², Elżbieta Krajewska-Kulak¹, Cecylia Łukasz
Katarzyna Van Damme-Ostapowicz¹, Krystyna Klimaszewska¹, Dorota Kondzior¹,
Beata Kowalewska¹, Emilia Rozwadowska¹

¹Zakład Zintegrowanej Opieki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

²Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mońkach

JAN F. TERELAK*, MAREK MYSTKOWSKI

Instytut Psychologii

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Zakład Psychologii

Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Białymstoku

OPTYMIZM A WYPALENIE ZAWODOWE U NAUCZYCIELI

Stres w pracy pielęgniarek
jako czynnik ryzyka wypalenia zawodowego
Stress in the work of nurses as a risk factor for burnout

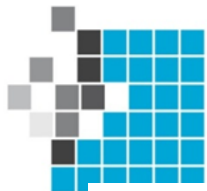
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

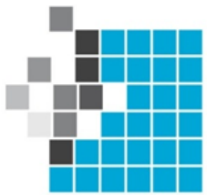
IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

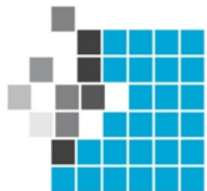
- Uznany wśród badaczy i najpopularniejszym na świecie narzędziem do pomiaru wypalenia zawodowego jest Maslach Burnout Inventory (MBI)
- Firma Mind Garden Inc., obecny właściciel praw do testu i dystrybutor polskiej wersji językowej kwestionariuszy MBI, nie podaje informacji o autorach adaptacji, właściwościach psychometrycznych testów, ani badaniach, w których je wykorzystano; Dane te nie są udostępniane nawet na prośbę klientów
- MBI był wykorzystywany w polskich badaniach, jednak bez informacji o jego właściwościach psychometrycznych
- Celem prezentacji jest dostarczenie informacji o właściwościach psychometrycznych polskiej adaptacji kwestionariusza do pomiaru wypalenia zawodowego wśród nauczycieli (MBI-Educators Survey, MBI-ES) oraz zaprezentowanie wyników oceny trafności zewnętrznej tego narzędzia

Zjawisko wypalenia zawodowego (job burnout, JB)

- **Podstawa teoretyczna:** koncepcja wypalenia zawodowego Christiny Maslach (Krystyny Maślak) (Maslach, Jackson, Leiter, 1996)
- **Przejawy wypalenia:**
 - stres wywołany pracą
 - wyczerpanie emocjonalne
 - negatywne, cyniczne podstawy wobec uczniów (depersonalizacja)
 - brak osobistych sukcesów w pracy/ obniżone zadowolenie z osiągnięć zawodowych (Maslach, 2003)
- **Pojawia się w sytuacji m.in.:**
 - przeciążenia pracą zawodową
 - braku kontroli nad środowiskiem pracy
 - braku poczucia wspólnotowości w zespole nauczycieli
 - nieuczciwych lub niejasnych zasad rozliczania z efektów pracy
 - nieuczciwej dystrybucji lub braku pensji/ pozafinansowych świadczeń pracowniczych (Maslach i Jackson, 1981)

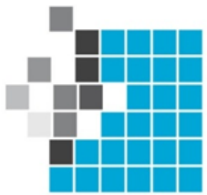

Negatywne skutki wypalenia

- zwiększa szanse opuszczenia zawodu
- prowadzi do częstszych nieobecności, co przekłada się na dodatkowe koszty dla pracodawcy i trudności w znalezieniu zastępstwa
- negatywnie odbija się na wynikach uczniów
- nauczyciele cierpiący na syndrom wyczerpania zawodowego częściej odczuwają ból głowy, problemy trawienia, ogólne zmęczenie, ból w plecach, podniesione ciśnienie krwi, depresję
- mają niższe poczucie własnej skuteczności w nauczaniu
- przypisują mniejsze znaczenie relacjom ze swoimi uczniami
- częściej stosują kary wobec uczniów

Maslach Burnout Inventory – Educators Survey (MBI-ES)

- Autorzy: Christina Maslach, Susan E. Jackson, Richard L. Schwab
- Struktura: 22 pozycje dotyczące odczuć związanych z pracą
 - Emocjonalne Wyczerpanie (EW): 9
 - Depersonalizacja (DP): 5
 - Osiągnięcia Osobiste (OO): 8
- Wyniki przeglądu Worley i in. (2008) wspierają trójczynnikową strukturę skali (średni iloraz $\text{ChiSq}/\text{df}=2.81$)
- Ze względu na wysokie korelacje między wymiarami konstruktów, autorzy przeglądu sugerowali analizę czynnika wyższego rzędu (HOF), jako ogólnej miary wypalenia zawodowego

Celem badania jest sprawdzenie jak nauczyciele postrzegają swoją pracę oraz osoby, z którymi pracują.

Instrukcja: Na następnej stronie znajdują się 22 stwierdzenia dotyczące odczuć związanych z pracą. Proszę przeczytać uważnie każde stwierdzenie i zdecydować, czy kiedykolwiek miałeś/aś takie odczucia w związku z Twoją pracą. Jeśli nigdy nie miałeś/aś takich odczuć proszę wpisać „0” w puste miejsce przed danym stwierdzeniem. Jeśli miałeś/aś takie odczucia, proszę wskazać częstotliwość poprzez wpisanie numeru od 1 do 6. Przykład jest podany poniżej.

Przykład:

Jak często :

0

1

2

3

4

5

6

Nigdy

Kilka razy
w roku lub
rzadziej

Raz w
miesiącu
lub rzadziej

Kilka razy
w miesiącu

Raz
w tygodniu

Kilka razy
w tygodniu

Codziennie

Jak często 0-6

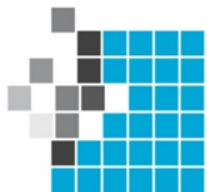
Stwierdzenie

1..... Czuję się depresyjnie w pracy.

Dane: Badanie podłużne EWD w szkołach podstawowych

- Ocena właściwości psychometrycznych opracowana na próbie nauczycieli wybranych przedmiotów (obecnych na sprawdzianie) nauczający klasy 6. objęte badaniem:
 - matematyka
 - język polski
 - historia i społeczeństwo
 - przyroda
 - języki obce nowożytne
- Liczba nauczycieli: 1206, liczba szkół: 179
- Ocena trafności zewnętrznej dokonana na połączonej próbie 2321 uczniów i 159 nauczycieli matematyki

Właściwości psychometryczne: KTT

Rzetelność (α -Cronbacha) EW: 0.916; DP: 0.699; OO: 0.819

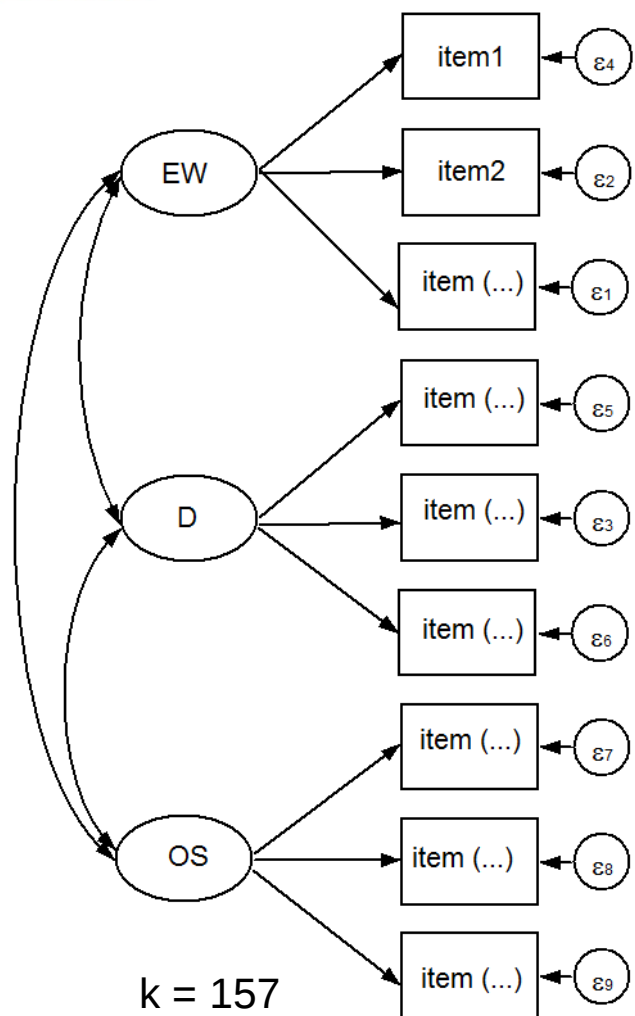
Korelacja pozycja a suma
odpowiedzi na pozostałe pozycje

Alpha po usunięciu pozycji

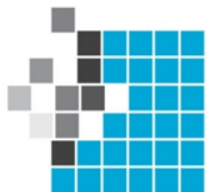
MBI-ES – confirmacyjna analiza czynnikowa

miara dopasowania	wartość
RMSEA	0,075
CFI	0,949
TLI	0,943

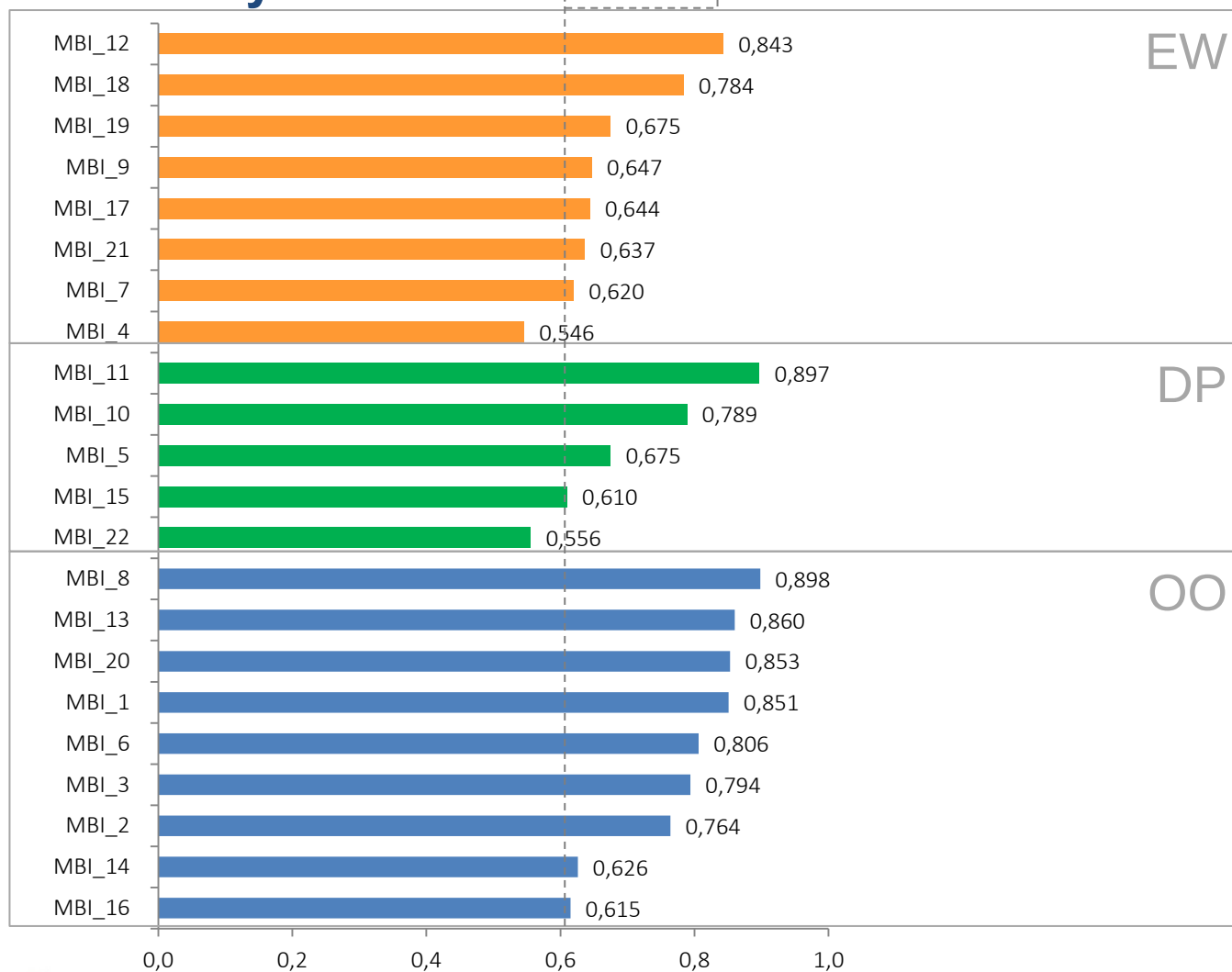
podskala	EW	DP
DP	0,704*	
OO	-0,610*	-0,626*

* $p < 0,01$

Pozycje - poza kilkoma wyjątkami - mają wysokie ładunki czynnikowe

Rsq=36%

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

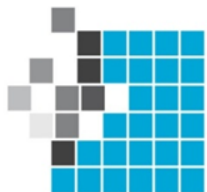
IBE

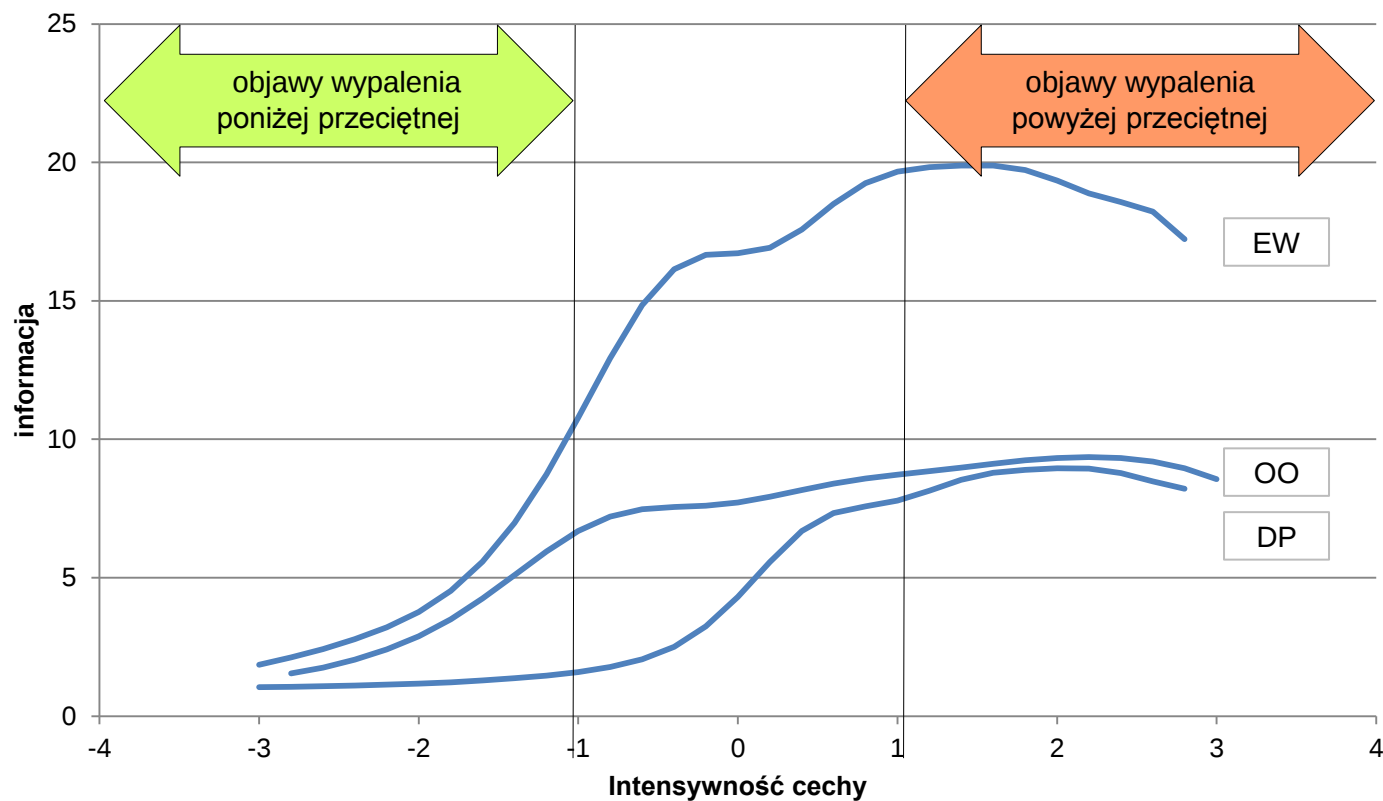
EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

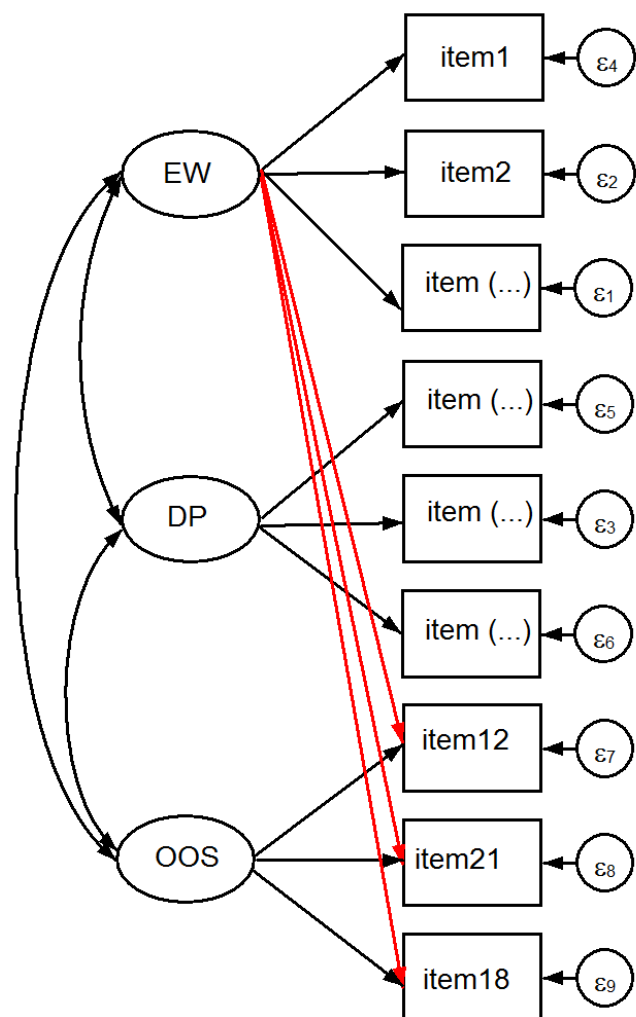
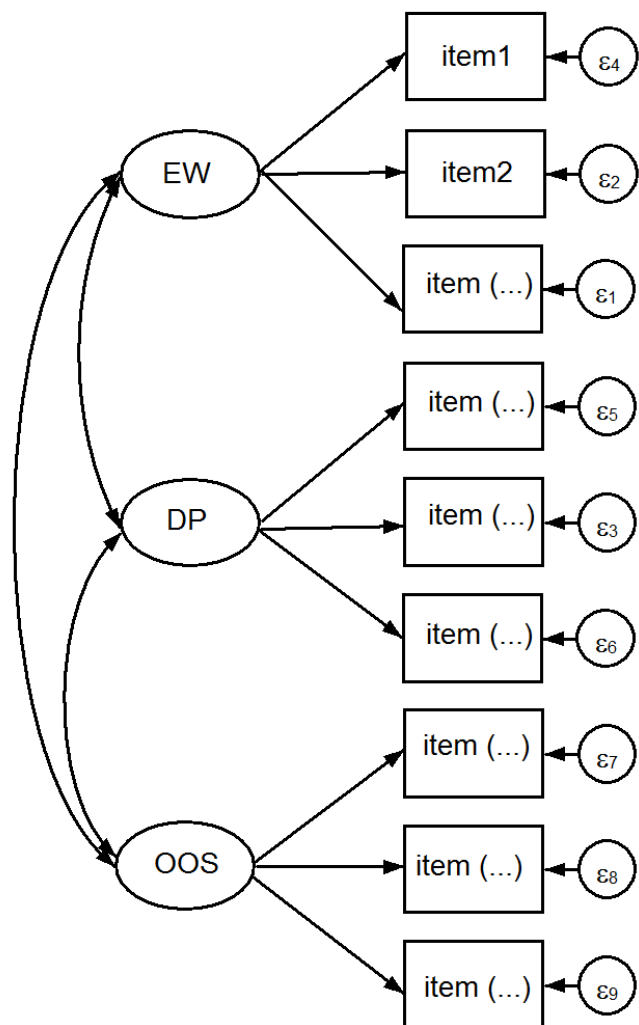

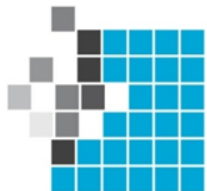
Skala nadaje się bardziej do diagnostyki psychologicznej, niż do badań populacyjnych

MBI-ES – konfirmacyjna analiza czynnikowa

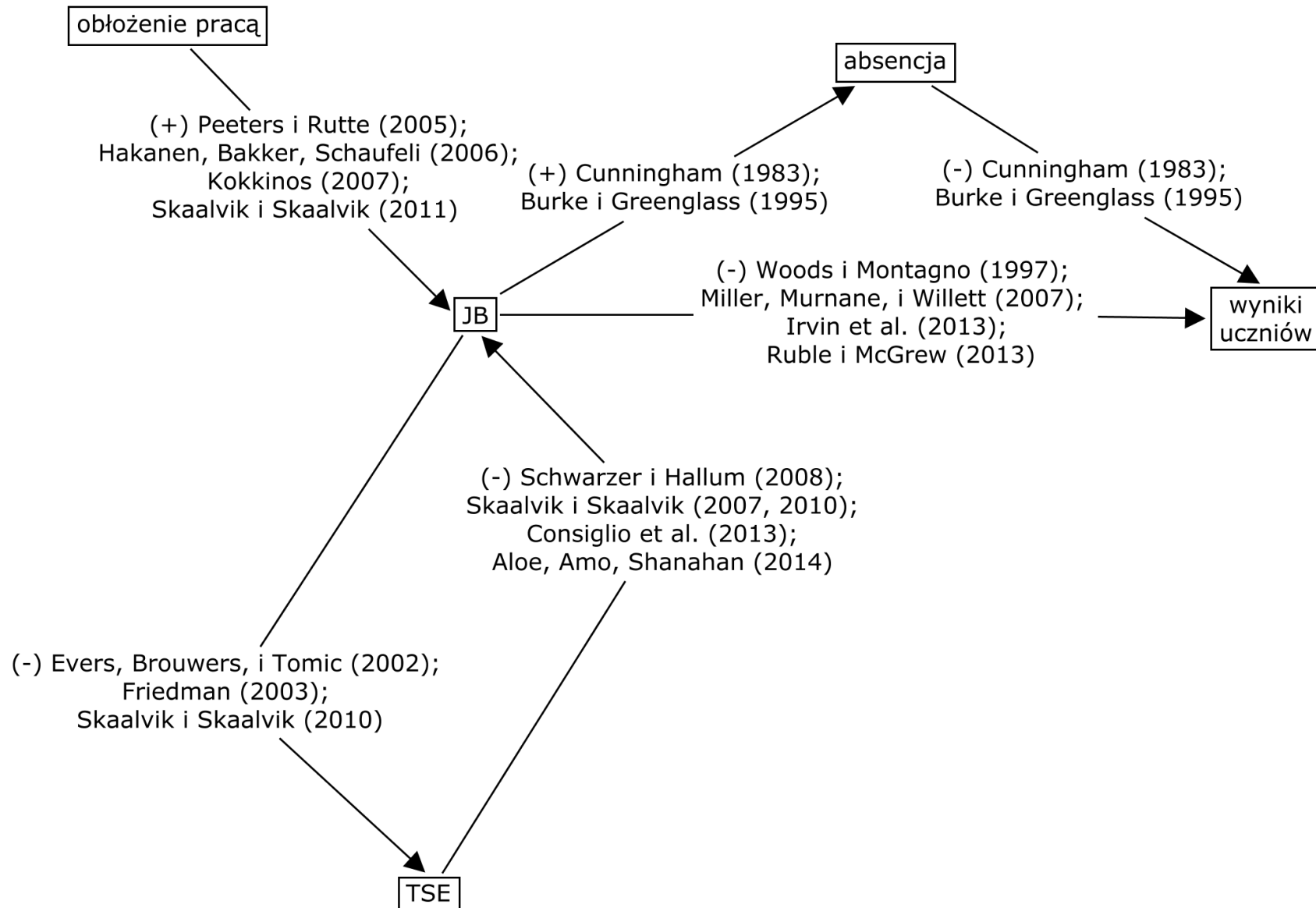

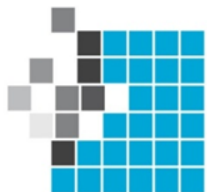

Dopasowanie modeli z ładunkami krzyżowymi jest istotnie lepsze!

model	N par	RMSEA	CFI	TLI	chi ²	Δ chi ²
(1) bazowy	157	0,075	0,949	0,943	1612,58*	129,58*
(2) krzyżowy – item 12	158	0,067	0,959	0,954	1320,81*	52,14*
(3) krzyżowy - itemy 12, 21	159	0,063	0,964	0,960	1185,09*	49,42*
(4) krzyżowy - itemy 12, 21,18	160	0,059	0,969	0,964	1067,94*	

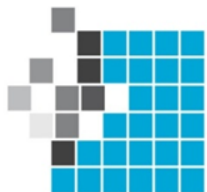
* $p < 0,01$

Model empiryczny oceny trafności zewnętrznej MBI-ES

model:	mat1:	mat2:	mat3:
n=	2321(159)	2195(151)	2210(152)
ChiSq/df=	1.154	1.069	0.953
Próba:	Wszyscy nauczyciele matematyki, uczący w badanych oddziałach.	Tylko nauczyciele matematyki, uczący w badanych oddziałach przez cały okres 2-giego etapu kształcenia (4-6 kl.).	
Testowane efekty:	Wszystkie ujęte w modelu teoretycznym.	Wszystkie ujęte w modelu teoretycznym.	Tylko te, które zostały zweryfikowane w poprzednich modelach jako istotne.

Wyniki

A5. Biorąc pod uwagę wszystkie obowiązki oprócz prowadzenia lekcji (np. przygotowanie do lekcji, prowadzenie i przygotowanie zajęć pozalekcyjnych, sprawdzanie prac itp.), szacunkowo ile godzin tygodniowo przeznaczają Pan(i) na wykonywanie tych obowiązków?

Należy wziąć pod uwagę wszystkie szkoły, w których Pan(i) pracuje.

1. do 5 godzin tygodniowo (czyli do 1 godziny dziennie)
2. od 5 do 10 godz. tygodniowo (czyli od 1 do 2 godz. dziennie)
3. od 11 do 20 godz. tygodniowo (czyli od 2 do 4 godz. dziennie)
4. od 21 do 30 godz. tygodniowo (czyli od 4 do 6 godz. dziennie)
5. od 31 do 40 godz. tygodniowo (czyli od 6 do 8 godz. dziennie)
6. powyżej 40 godz. tygodniowo (czyli powyżej 8 godz. dziennie)

e4 czas pracy
pozadydaktycznej

mat1: .056(.056)*
mat2: .081(.083)
mat3: X

mat2: .147(.078)*
mat3: .141(.076)*

mat2: .045(.047)
mat3: X

JB

mat1: -.082(.050)*
mat2: -.068(.049)
mat3: -.062(.049)

wynik testu na
koniec 6 kl.

mat1:
within: .752(.009)***
between: .819(.033)***

mat2:
within: .746(.010)***
between: .821(.033)***

mat3:
within: .746(.010)***
between: .822(.033)***

wynik testu na
koniec 3 kl.

mat1: -.294(.075)***
mat2: -.338(.076)***
mat3: -.318(.072)***

mat1: -.280(.071)***
mat2: -.415(.100)***
mat3: -.318(.074)***
[efekt zweryfikowany w
modelu równoległym]

TSE

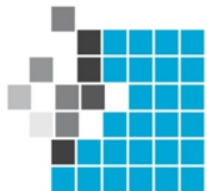
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

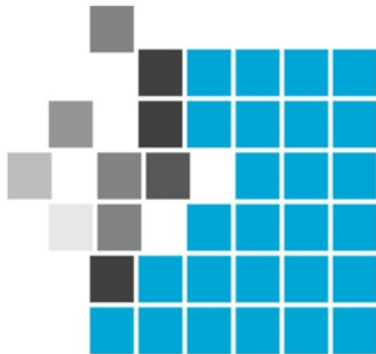
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wnioski

- Test nie jest zły, ale wymaga dopracowania – 3. pozycje o ładunkach krzyżowych (niehomogeniczne wymiary)
- Silne skorelowanie podskal – może warto rozważyć HOF
- Test do diagnostyki psychologicznej, w mniejszym stopniu do celów badawczych; jeśli chcielibyśmy używać skali do badań, należałoby rozbudować skalę o pozycje mierzące wskaźniki braku wypalenia (niskiej intensywności nasilenia cechy)
- W przyszłości – potrzebna bardziej rozbudowana analiza trafności

EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA

Dziękujemy za uwagę!

m.koniewski@ibe.edu.pl
a.hawrot@ibe.edu.pl

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ewd@ewd.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

